

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto. — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah štev. 3.

Št. 22. V Ljubljani, 30. novembra 1897. Leto XIV.

Obseg: Poskusi z gnojenjem sadnemu drevju. — Gospodarske stavbe. — Slovenskim čebelarjem. — Poskusi gnojenja pri trtah. — Kužne bolezni domačih živalij. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene.

Poskusi z gnojenjem sadnemu drevju.

Sadno drevje je kakor vsaka druga kmetijska rastlina.

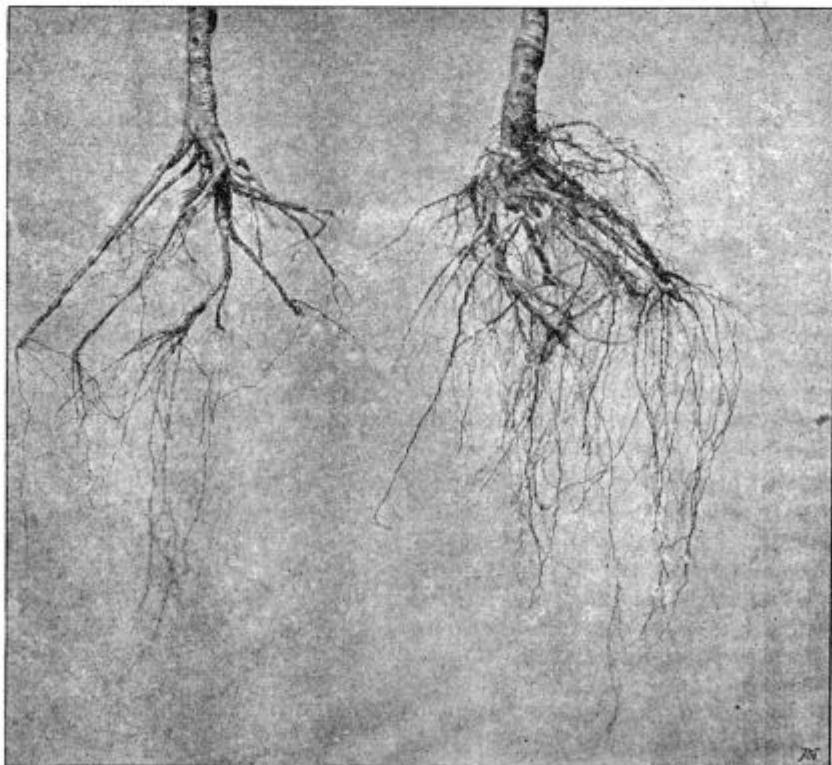
Ako naj čvrsto uspeva in dobro rodi, se morajo one redilne snovi, ktere dobiva iz zemlje, redno nadomeščati z drugimi, t. j. sadnemu drevju se mora gnojiti.

Najvažnejše gnojilo je seveda hlevski gnoj, ki ima v sebi vse redilne snovi, kterih drevje potrebuje. Vednostne preiskave so dognale, da sadno drevo vzame povprek iz vsakega m^2 obsene zemlje 17 gr dušika, 5 gr fosforove kisline, 22 gr kalija in 40 gr apna. Ako naj te množine redilnih snovij nadomestimo s hlevskim gnojem, potrebujemo

ga na m^2 preko $3\frac{1}{2}$ kg ali na hektar 35.000 kg. Če bi torej hoteli sadovnjake redno in pravilno gnojiti s hlevskim

gnojem, bi to pač ne šlo, ker bi bilo težko dobiti toliko gnoja in bi bili vrhu tega troški ogromni.

Pri naših razmerah torej ni misliti na popolno gnojenje s hlevskim gnojem, saj nam ga še za polje, travnike in vinograde primanjkuje, kaj še le, da bi ga rabili za sadjarstvo, ki ima bolj postranski pomen. Nekaj hlevskega gnoja se p vzlíc temu mora vender rabiti za sadno drevje, ker ta zemljo zboljšuje in jo dela pripravnejšo za rast, zlasti zboljšuje surovo novino, v ktero največkrat sadimo sadno drevje. Zaradi tega bomo rabili za gnojenje sadnemu drevju vedno nekoliko hlevskega gnoja, primanjkujoče redilne snovi bomo pa nadomeščali z umetnim gnojem.

Podoba 48.

Podoba 49.

Vse kar smo povedali, pa pred vsem velja pri saditvi mladega drevja, kajti za gnojenje starega drevja hlevski

gnoj itak ne more priti posebno v poštev, ker je njega podkopavanje in izkoriščanje po globoko ležečih koreninah težavno, oziroma skoraj nemogoče.

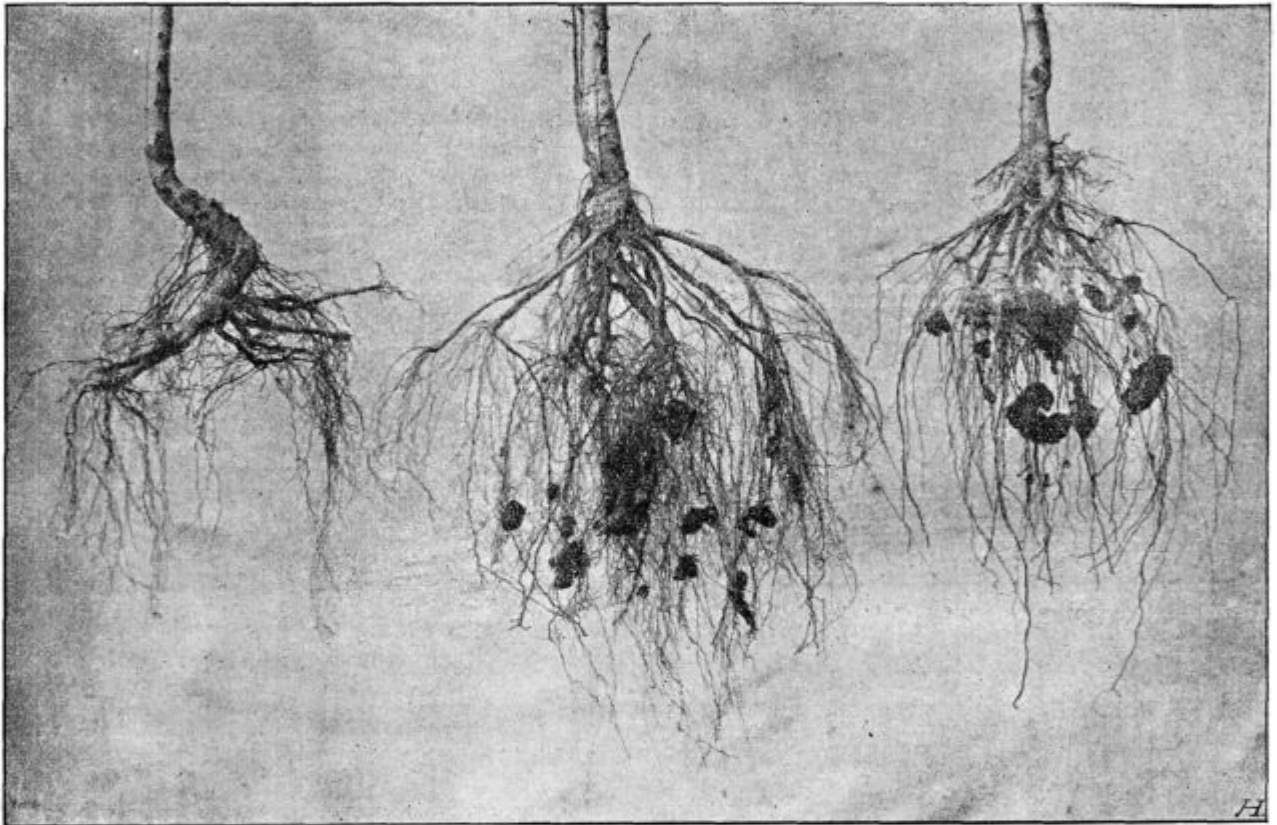
V nastopnih vrstah in s pomočjo pridejanih pedob objavimo uspehe izkušenj, ki so se naredile z gnojenjem sadnega drevja ob njega saditvi.

Na sadjarski šoli v Geisenheimu so sadili za poskušnjo mlade jablane in hruške, in sicer tako, da so za vsak poskus vzeli 2 jablani in 2 hruški, katerim so gnojili, zraven so pa vsadili po eno jablano in hruško, kateri so vsadili po stari navadi. Ti dve drevesi sta služili za

rastla drugo tik drugega in so se razločevala le v tem, kako jim je bilo pri saditvi postreženo.

Gospodarske stavbe.

Vsako posestvo mora imeti primerno število gospodarskih stavb. Preveč stavb je gospodarju v škodo, ker povzročajo preobilo stroškov za popraviljanje in vzdrževanje, kakor tudi za zavarovanje proti ognju. Nepotrebne stavbe torej znižujejo vrednost posestva, in

Podoba 50.

Podoba 51.

Podoba 52.

prigled in primerjanje. Pri zasipanju 80 cm globokih jam so v vsaki jami primešali 1 kg kajnita in 1 kg Tomasove žilindre Podobi 48. in 49. kažeta po fotografiji uspehe teh poskusov, in sicer predstavlja pod. 48. korenine hruševega drevesa, kateremu se ni gnojilo z imenovanimi gnojili, podoba 49. pa korenine hruševega drevesa, kateremu se je pa pognojilo. Ugodni vpliv gnojenja je na podobah tako jasno razviden, da ga ni treba dalje opisovati.

Gori smo rekli, da je hlevski gnoj v zemlji tudi zato dober, ker fizikalnoboljšuje zemljo. On namreč zemljo rahlja in jo dela bolj dovzetno za vlago, kar je posebno važno v lahki zemlji. Naredili so tudi glede tega poskuse, le da so vzeli mesto hlevskega gnoja šotni drob, ki je glede fizikalnih lastnostij podoben hlevskemu gnoju. Uspehi tega poskusa so razvidni na podobah 50. 51. in 52., ktere so tudi posnete po fotografijah. Podoba 50. kaže jablano, ki je rastla v nepognojeni zemlji, podoba 51. kaže hruško in podoba 52. jablano, ki sta rastli v zemlji, kateri se je pri saditvi primešalo za vsako drevo 5 kg šotnega droba. Tudi ta podoba je jasna sama po sebi. Omenjamo le, da je bila zemlja pri vseh teh drevesih enaka in da so drevesa

večkrat se priporoča, da takove stavbe podremo, če jih ne moremo prodati.

Na samem ležeča zložena posestva prodajamo s stavbami vred; razkosana posestva pa večidel prodajamo na drobno, kos za kosom, stavbe pa tudi posebej. Pri prodajah na drobno plačujejo nam včasih zemljišča po jako visoki ceni. To opazujemo navadno v zelo obljudenih krajih, kjer si prebivalci na leto kaj malega prihranijo s pridnostjo, varčnostjo in postranskim zaslužkom. S prihranjenim denarjem plačujejo nakupljena zemljišča potem v tri- do petletnih obrokah, in sicer z vštetimi obrestmi ali brez njih.

V malo obljudenih krajih, kjer je dovolj zemlje, kupcev pa ne za posamezna zemljišča, prodajajo cela posestva, to je s stavbami vred.

Gospodarske stavbe same na sebi ne donajajo nikakega dohodka. Vender so za gospodarstvo neobhodno potrebne, da spravljamo vanje živino, pridelke i. dr. Ker prizadeva zgradba in vzdrževanje stavb mnogo stroškov, jih sploh smatrajo za gospodarsko breme.

Če pri nakupu kakega posestva vrednost stavb posebej določujemo, tako je treba isto prav za prav odšteti od zemljiščne vrednosti. Če so stavbe v dobrem stanju,

najbolje storimo, da jih popolnoma prezremo v dotičnem računu in da določimo vrednost posestva le po pravi vrednosti zemljišča; če so pa stavbe v slabem stanju, ali če jih ni dovolj in je treba novih zgradb ali obilnih poprav, moramo za to potrebne troške odšteti od vrednosti zemljišča. Pri nakupu posestva moramo namreč vselej zahtevati za gospodarstvo potrebne stavbe.

Mi hočemo n. pr. kupiti na samem 10 ha zemlje, ki je rabila dosihmal za pašnik, ter hočemo narediti iz nje lepo posestvo. Če računamo, da bi nam v polje predelan pašnik dajal po odbitku vseh troškov pridelovanja na leto 30 gld. čistega dohodka od 1 ha, tedaj bi dobili od 10 ha 300 gld. na leto. To polje bi nam torej dajalo recimo po 4% obresti od zemljiškega kapitala, ki je potemtakem vredno 7500 gld. Ali v sedanjem stanju ni teh 10 ha vredno še 7500 gld., kajti treba je še pred vsem gospodarskih stavb, da dosežemo čisti dohodek v znesku 300 gld. Če zgradimo potrebne stavbe za 3500 gld., vredna je zemlja torej le 4000 gld. Za to ceno n. pr. si kupimo teh 10 ha zemlje. Ako smo zgradili za 3500 gld. potrebne stavbe, pašnik pa predelali v rodovitno polje, nam donša v resnici 300 gld. čistega dohodka na leto. Ne smemo torej misliti, da nam daje le zemljišče samo ta dohodek kot 4% obresti od 7500 gld. in da je torej zemljišče ta denar vredno, celó posestvo pa da po všteti vrednosti stavb v znesku 3500 gld., torej skupaj 11.000 gld. vredno. To ni res; kajti zemljišča nam dajejo navedeni dohodek le združena s stavbami. Brez teh bi ne dosegli takšnega uspeha. Zemljišča ostanejo torej le 4000 gld. vredna.

Pri razprodaji zemljišč na drobno ne jemljemo gospodarskih stavb v poštev; v tem tiči tudi vzrok, da je mogoče posamezna zemljišča veliko dražje prodati. Kupci posameznih parcel imajo že potrebne stavbe; če je v teh za spravljanje pomnoženih pridelkov dovolj prostora, plačajo zemljišča po pravi vrednosti, ne da bi odštevali obresti od stavbnega kapitala ali troške za potrebne poprave ali zavarovalnino proti ognju.

Trdno zidane stavbe so najbolj trpežne, pa tudi najdražje. Take stavbe pa preobložé posestvo z visokimi obrestimi. Ker se kapital po 5% obresti splača že v 20 letih, je primerneje graditi manj trpežne in cenejše stavbe.

Če stanejo n. pr. stavbe, ki trpe po 100 let, 5000 gld. stavbe pa, katere je treba čez 50 let na novo zgraditi, le 2500 gld. znašajo običajne 5% obresti od prvih (5000 gld.) v 50 letih 12.500 gld. od teh pa le 6250 gld. Potemtakem si prihranimo 6250 gld. obrestij, od katerih lahko porabimo 2500 gld. za nove stavbe. Ta vzgled jasno kaže, kako tratimo denar z dragocenimi stavbami.

Gospodarske stavbe graditi je namenu primerno brez nepotrebnih kotov in nerodnih hodnikov; zavarovana naj so pred ognjem in prepihom. Sredi stavb naj je dovolj prostrano dvorišče. Zaradi nevarnosti pred ognjem se priporoča, da ločimo posamezne stavbe, če se vkup drže, z močnim zidom (zid proti ognju), kterege je treba vzdrževati v dobrem stanju.

Z ozirom na zdravstveno stanje ljudij in živalij je treba skrbeti za primerno zgradbo stanovanja in hlevov. Hiša mora biti postavljena na najbolj suhem mestu, zavarovanem in priležnem prostoru in opravljena kar se dá namenu primerno. Sobe naj so zadosti prostorne, ne prenzike, in okna ne premajhna. Stanovanju najbliže naj stojé hlevi in žitnica. Prav primerno je za kmetije, če je hlev prizidan neposredno k stanovanju, tako da je vse pod eno streho, kakor to nahajamo v mnogih, zlasti

gorskih krajih, koder pozimi sneg visoko zapade; iz stanovanja je potem mogoče naravnost v hlev. Iz hleva naj se gnojnica hitro odteka. Hlev mora biti tudi primerno visok ter imeti zadosti oken, ktera naj se po potrebi odpirajo, da se živina varuje pred obilo vročino in mrazom ter da ima vedno svežega zraka.

Skednji in kozolci naj se napravljajo bolj proč od hiše zaradi večje varnosti pred ognjem. Veliko podkapje pri gospodarskih stavbah nam rabi kaj dobro namestu kolnice (šupe) za spravljanje orodja. Pod to lahko zapeljemo tudi na hitroma polne vozove, če spravljamó seno ali žitno snopje ob nenadni plohi.

Gnojišče naj bo na primernem mestu dvorišča, iz kterege naj se pa odtekata deževnica in kapnica. Ravno (planirano) in deloma tlakano dvorišče, ktero se lahko snaži, je največ vredno. Prav je tudi, da imamo iz stanovanja razgled po celem dvorišču.

Gospodarske stavbe naj stojé ob vozni poti in, če le kaže, sredi posestva, ker se s tem prihrani veliko časa in dela. Poleg tega je važna tudi kakovost stavbnega prostora. Stavbišče mora biti suho in trdno; umetne utrbe so dragocene, na vlažnih mestih so pa stavbe ne le manj trpežne, temveč tudi nezdrave za ljudi in živali. Potem mora biti stavbišče tudi zavarovano pred povodnjami.

Dvorišče mora biti zadosti veliko, da je dovolj prostora za vsa opravila. Velikost dvorišča se pred vsem ravna po obsežnosti polja in po številu živine. Po navadi obsega dvorišče toliko prostora, kolikor ga zavzemajo gospodarske stavbe.

Kar zadeva popravo in vzdrževanje stavb, se moramo ravnati strogo po načelu, da je treba vsako najmanjšo škodo takoj popraviti, kajti iz malih škod nastanejo z vsakim dnevom večje. Velike škode pa se popravljajo veliko dražje. Neobhodno potrebno je tudi, da zavarujemo vse stavbe proti ognju.

Slovenskim čebelarjem.

Na shodu čebelarjev 8. dne t. m. v Ljubljani se je ukrenilo ustanoviti čebelarsko društvo za Kranjsko, Primorsko, Štajersko in Koroško. Tajništvo kmetijske družbe je prevzelo nalogo, da vse potrebno ukrene, da se ta namera izvrši, in je že predložilo c. kr. deželni vladi spodaj natisnjena pravila v potrditev. Na imenovanem shodu se je tudi sklenilo, da naj društvo prične delovati precej po Novem letu ter naj izda čebelarski list. Tudi glede tega so se predpriprave pričele in skliče se prvi občni zbor novega društva v Ljubljano, kakor hitro bodo pravila potrjena. Pozivljemo s tem vse p. n. gospode čebelarje in prijatelje čebelarstva, da prijavijo svoj pristop k društvu ter naj pošljejo od imenovanega shoda določeni letni donesek 1 gld. tajništvu c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani, ktero je bilo pooblaščno voditi vse predpriprave.

Pravila „Slovenskega čebelarskega društva“.

§ 1. „Slovensko čebelarsko društvo“ ima kot društvo čebelarjev in prijateljev čebelarstva namen, pospeševati čebelarstvo s poučevanjem, z vzpodbujó, z vzgledi in z dejansko podporo. Društveni sedež je v Ljubljani.

§ 2. Pomočki društva so: Letni doneski društvenikov, ktere določi občni zbor, podpore iz javnih zakladov in katerikoli drugi doneski.

§ 3. Društvenik more biti vsak samolasten človek dobrega imena, ki se zglašó za vzprejem. Društveniku je dolžnost ravnati se po društvenih pravilih in podpirati

društvene namere ter ima pravico sprejemati koristi od društvenega delovanja.

Društveniki so pravi in častni. Prave društvenike sprejema odbor, častne pa imenuje občni zbor. Kdor ne plača letnega doneska, preneha biti društvenik.

§ 4. Društvo vodi odbor, v katerem so: predsednik, podpredsednik in trije odborniki, katere voli za dobo enega leta društveni občni zbor. Odborniki volijo izmed sebe tajnika in blagajnika, ktera posla pa more opravljati enega ali oba tudi predsednik ali podpredsednik. Odbor sklepa v svojih sejah z nadpolovično večino navzočih.

§ 5. Redni društveni občni zbor sklicuje in vodi predsednik ali, če je ta zadržan, podpredsednik. Občni zbor bodi vsako leto v Ljubljani, in sicer po vzporedi, ki izide vsaj 8 dni pred občnim zborom v društvenem glasilu, če se tako izdaja, drugače pa v uradnem glasilu c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Občni zbor je sklepčen, če je navzočih vsaj 20 društvenikov.

Če občni zbor ni sklepčen, ima predsednik, oziroma podpredsednik, pravico sklicati nov občni zbor po ravno istem vzporedi in na katerikoli način v najkrajšem času ter je potem ta zbor sklepčen ob vsakem številu navzočih društvenikov.

Občni zbor voli odbor, določa letne doneske društvenikov, potrjuje letna poročila odbora, račune in proračune ter daje — ako treba — navodila za društveno delovanje. Sklepi občnega zbora so veljavni, če zanje glasuje nadpolovična večina navzočih društvenikov.

§ 6. Spore, nastale iz društvenega razmerja, poravnava razsodišče. Vsaka sporna stranka izvoli po dva razsodnika, ti pa enega načelnika. Ako ktera stranka noče voliti, izvoli predsednik sam razsodnike. Zoper razsodbo razsodišča ni nobenega priziva.

§ 7. Razpust društva more skleniti občni zbor — pri čegar razpisu je treba naznaniti nasvetovani razpust — in sicer le v navzočnosti najmanj četrtine vseh društvenikov z dvema tretjinama glasov vseh navzočih.

Premoženje razpuščenega društva pripade c. kr. kmetijski družbi kranjski, ktera ga sme porabiti le v pospeševanje čebelarstva.

Poskusi gnojenja pri trtah.

V časopisu „Revue agronomique“ v uvodu večjemu spisu o uspehih gnojenja s Tómasovo žlindro na apneni zemlji, kakor trtam v Šampanji in Burgonji itd., opozarja prof. Grandó, da nam kemijska analiza (preizkušnja) le nezadostno pojasnjuje vrednost gnojil in da je poleg nje treba večletnih, skrbno izvršenih poskusov gnojenja, da se spozna neprerekljiva vrednost gnojil.

S tega stališča je Grandó na Lotarinškem in na poljih kmetijske šole v Tomblénu že l. 1886. poskušal gnojiti s Tómasovo žlindro in je od vsega početka dosegal presenetljive uspehe. V teh slučajih je bil svet malo apnen, zato pa kremenikastoilovičen, na katerem je na apnu bogata Tómasova žlindra povsem naravno jako ugodno vplivala. Takrat je bilo še dvomljivo, se li dosežejo enaki uspehi tudi v apnenasti zemlji, in ni še bilo končno rešeno vprašanje, ali se mora Tómasova žlindra, če naj vpliva, prej v zemlji razkrojiti, naj se li torej potrosi dlje časa pred obdelovanjem ali ne.

Na podlogi mnogih izkušenj se danes lahko reče, da Tómasova žlindra v apnenasti zemlji nič manj ne vpliva, kakor v kremenasto-peščeni ali ilovičasti, in ovrženo je tudi mnenje, da se mora Tómasova žlindra prej

v zemlji razkrojiti, predno začne vplivati; Tómasova žlindra vpliva takoj na vegetacijo.

Že prvi, pred 10 leti narejeni poskusi so napotili prof. Grandó-a, da je vinogradnikom v Šampanji, v Burgonji itd. priporočal, naj za gnojenje apnenastega sveta rabijo Tómasovo žlindro. Zanimiva so naslednja poročila: Posestnik nekega vinograda v Avenaju (Šampanja) poroča o gnojenju in pridelku iz l. 1891. Svet njegovega vinograda je raven (vzdiguje se le za kakih 25—10 cm) in jako apnen (20 % ogljikovokislega apna). Prvič je gnojil s Tómasovo žlindro l. 1894/95.; prej je rabil samo hlevni gnoj, podelan z zemljo in stranišnim gnojem v mešanec, in sicer kakih 15000 kg na ha, kakor je to v Šampanji sploh navada. Leta 1894. je 1 ha velik, za poskus določen svet razdelil na dva enaka dela, in zdaj eno, zdaj drugo polovico gnojil enkrat z navadnim mešancem, in naslednje leto s 500 kg Tómasove žlindre, 200 kg klorovega kalija in 300 kg žveplenokislega železa.

Žveplenokislo železo vpliva po sodbi Grandó-a ugodno, deloma ker ima v sebi žvepleno kislino, ktere zemlji šestokrat manjka, deloma ker železo pomaga odstraniti zlasti v mokrih letih pogostoma pojavljajočo se bledico listja. Ta množina gnojila se je pred obdelovanjem pozimi z roko enakomerno raztresla. Naslednje številke ne označujejo vsega pridelka, kajti določila se je samo teža skrbno odbranih jagod, dočim so se prej vse nezrele in gnile jagode odstranile, ker so se le popolnoma zdrave jagode določile za vrenje. Pri tem se je izkazalo, da je gnojenje s Tómasovo žlindro itd. v primeri z mešancem povzročilo, da se je pridelalo kakih 30 % več, kajti povprek se je v letih poskušanja pridelalo, računajoč da kakih 909 kg grozdja da 4.5 hl vina, 3949 kg grozdja, torej 19.75 hl vina proti 3040 kg in 15.25 hl na leto.

Uspeh rudninskega gnojenja se vidi posebno, če se primerjajo troški za oba načina gnojenja. Običajno vsakoletno gnojenje s hlevnim gnojem, podelanim v mešanec, velja:

15000 kg hlevnega gnoja	gld. 108.—
Priredba mešanca, uštevisi prevažanje zemlje	
itd.	„ 48.—
Prenos v vinograd (če se nosi na hrbtu)	„ 48.—
	<hr/>
	gld. 204.—

Gnojenje s hlevnim gnojem, podelanim v mešanec, in rudninskimi gnojili velja:

500 kg mešane Tómasove žlindre, klorovega kalija itd.	gld. 25 20
7500 kg hlevnega gnoja, podelanega v mešanec	„ 54.—
Priprava in delo	„ 48.— = „ 127.20

Ta način gnojenja je torej cenejši pri 1 ha za gld. 76.80

Pred letom 1895. so troški za gnojenje znašali gld. 204.— za 15.25 hl vina = gld. 13.38 a vsled gnojenja z rudninskimi gnojili so se znižali na gld. 127.20 za 19.75 hl vina = gld. 6.44

Troški so se torej znižali za 52 odstotkov.

Omeniti je še, da je mokrota v poletju 1896. l. povzročila, da je grozdje skoro splošno gnilo, vender je po izpovedi lastnikov grozdje dosti manj gnilo na tistem svetu, kateri je bil pognojen s Tómasovo žlindro itd., kakor pa na svetu, kateri se je gnojil s hlevnim gnojem, podelanim v mešanec.

Enako ugodni uspehi kakor v Šampanji so se z gnojenjem vinogradov s Tómasovo žlindro dosegli tudi v Kotdoru (Burgonja), dasi je tu svet še bolj apnenast

kakor v Šampanji. V šestih vinogradih, v katerih so se dosegli jako ugodni uspehi, odkar je bilo pred 4 leti uvedeno gnojenje s Tómasovo žlindro, se je dokazala naslednja množina ogljikovokislega apna;

v 1. vinogradu . . .	13.1	ogljikovokislega apna
" 2. " . . .	20.6	" "
" 3. " . . .	25.0	" "
" 4. " . . .	27.4	" "
" 5. " . . .	37.7	" "
" 6. " . . .	41.8	" "

Prvikrat se je gnojilo s Tómasovo žlindro l. 1893. v 2. vinogradu. Dobri uspeh je napotil lastnika, da je rabil Tómasovo žlindro tudi v drugih svojih vinogradih, katerih apnenost smo zgoraj navedli. Ti poskusi so zanimivi zlasti zatagadelj, ker so se tako gnojili prav stari, kakor tudi štiriletni vinogradi, in ker se je pri teh poskusih moglo dobro primerjati vplivanje Tómasove žlindre v primeri s superfosfatom. Za poskuse se je rabil 10 ha obsežen svet.

Po lastnikovem poročilu so bila pri prvem obdelovanju mesec marcija porabljena naslednja gnojila:

A a) Tómasove žlindre	} v marciju	500 kg	na ha
b) kajnita		400 "	" "
c) čilskega solitra		200 "	" "
B a) Superfosfata	} v marciju	300 "	" "
b) kajnita		400 "	" "
c) čilskega solitra		200 "	" "

Vinogradi so se s premo črto od zgoraj doli razdelili na dve polovici; ena se je gnojila tako, kakor je povedano pod točko A, druga polovica pa z gnojili, navedenimi pod točko B. Obe strani sta prav dobro rodili, vendar so se trte, katerim se je gnojilo, kakor je povedano pod A (s Tómasovo žlindro), krepkeje razvile ter imele široko in temnozeleno listje in so bile boljše kakor trte, katerim se je gnojilo, kakor je zaznamenovano pod točko B. Pripomniti je, da so se ti poskusi naredili v najbolj apnenastih vinogradih. Na vsak način so uspehi, kateri so se dosegli s Tómasovo žlindro, vredni občudovanja in so napotili lastnika, da je, kakor poroča, vse svoje vinograde gnojil z mešanim gnojem, kakor je opisan pod točko A.

Nadalje je še pripomniti, da je šele v marciju, torej tedaj, ko se je rast že pričela, raztresena Tómasova žlindra najizdatneje vplivala, katero dejstvo je bilo prej znano samo pri gnojenju žita. Zdaj, ko poznamo kemijska svojstva Tómasove žlindre se temu nič več ne čudimo. To gnojilo se v zemlji ne izpremeni drugače, kakor da se njega prosto apno (živo apno), prekroji v ogljikovokislo apno, fosforova kislina pa je v njem v taki obliki, da jo rastline lahko takoj zavzijejo. Vsled tega je precej vseeno, kdaj se rabi Tómasova žlindra, ker se narava najvažnejšega njenega dela, fosforove kisline, v zemlji ne izpremeni in ker se tudi ni bati, da bi mokrota fosforovo kislino potegnila v zemljo do tja, kjer ni več rastlinskih korenin.

Iz tega, kar smo navedli, je razvidno, da vpliva Tómasova žlindra v apnenastih tleh takisto dobro, kakor v peščenih, da posebno izdatno pospešuje rast trsja, da veča množino grozdja in zboljšuje njega kakovost in da jo je možno rabiti vsak čas, bodi še prej, kakor se je vzbudila rast, ali pa tedaj, ko se je že začela. Kmetovalec in vinogradnik jo raztrese, kadar se mu zdi, in je vsled tega v prijetnem položaju, da kupi gnojilo tedaj, kadar je cena najnižja, in da je raztrese, kadar se dobe delavci najbolj poceni.

Kužne bolezni domačih živalij.

(Dalje.)

Da je treba steklega psa in vse tiste živali, ktere je bil popadel, takoj ubiti, uvidi vsakdo. Mrhovino zakoplji tako, kakor smo povedali zastran vraničnega prisada. Pesnjak iz lesa sežgi, zidanega pa dobro razkuži in imej ga praznega najmanj 12 tednov. Domače živali mora živinozdravnik večkrat pregledati, in če so obolele, moraš jih pobiti in zakopati, hlev pa očistiti. Oklane konje in goveda moraš imeti štiri, ovce, koze in svinje pa tri mesece ločene od drugih živalij. Take živali ne smeš prodati in je sploh nikamor spraviti od doma. Razumeva se samo po sebi, da steklih živalij ne smemo klati in njihovega mesa ali drugih delov ne prodajati.

Oglejmo si še nekatere druge domače živali, ki morejo kakor pes postati človeku nevarne.

Mačke, ki živijo prosto, je težko opazovati, zato, ker jo potegnejo od hiše, kadar se začne razvijati steklina, in se ne vrnejo nikdar več. Kar vemo o njih, zvedelo se je po takih živalih, ki so bile slučajno zaprte.

Mačke se izpremenijo v svojem vedenju (obnašanju); loti se jih otožnost in velik nemir, nenavadno rade skačejo, ali pa se poskrijejo; zelo rade zapustijo hišo in se potepljejo po okolici. Ne traja dolgo, in pri vsaki priložnosti jamejo grizti in kremplje zadirati. Mačka streže posebno po obrazu, in rane, ki ti jih vseka z ostrimi zobmi, so zelo nevarne, da, nevarnejše kakor od psa. Glas se jim izpremeni v neko posebno vpitje, meso gre hitro od njih, in ko se je lotila mrtvoudnost njihovega zadnjega dela, preminejo večidel v 2—4 dnevih.

Konji radi ližejo ali grizejo, predno se razvije steklina, po brazgotini, kjer je bila nekdanj rana. Žalostni so in nemirni, stopajo sem ter tja, bijejo ob tla in se zganejo, ako jih pokličeš, ako kaj zašumi, ako pada v hlev preživa svetloba i. t. d. Pogleda so srepega, zenice razširjene, rezgečejo s hripavim, izpremenjenim glasom in spolni nagon jim močno oživi. Navadno že v začetku bolezni težko požirajo, tako da jim teče voda iz nosa nazaj; jesti se jim ne ljubi, in počasi popolnoma nehajo.

Polagoma postajajo nemirnejši in nekako razdraženi; bijejo z nogami in grizejo tako silno, da si včasih pokvarijo zobe ali zlomijo celo spodnjo čeljust. Tudi skušajo druge konje nadlegovati z zobmi in ranijo sebe včasih do krvi ali si odtrgajo precejšnje kose kože s telesa. Oči se jim iskrijo, zenica jim ostane razširjena, dihajo zelo naglo in ustnice so potegnjene nazaj, da se vidijo zobje. Iz gobca jim teče krvava slina, ali se jim cedijo krvave pene. Prvi napadi so hujši od poznejših. Včasih se jim toliko zboljša, da pridejo nekako k zavesti, toda slabotni so in radi polegajo. Ako jih kaj iznenadi, povrne se takoj napad. Konji hitro obnemorejo; mrtvoudnost jim oslabi zadnji del života, da se ne morejo več vzdigniti. Grizejo pa vendar do zadnjega trenutka, predno poginejo, kar se zgodi v 4—6 dnevih.

Pri govedih začenja bolezen enako, samo da navadno ne grizejo in da dajejo krave manj mleka. Tem znamenjem sledijo napadi, pri katerih se živalim oči pordečijo in svetijo, zenica se jim razširi in govedo te gleda nekako debelo in grozilno; z nogami bije ob tla in nabada z rogovi vsako stvar, ljudi in živali. Prvi napadi so najhujši. Po napadu so goveda obnemogla, ležijo na tleh in skočijo včasih kar hipoma na noge. Jestni in prežvekovati nehajo popolnoma, njihovo blato je zapečeno, pozneje nenavadno mehko in včasih krvavo. Naglo izgubljajo meso in poginejo v 4—7 dnevih.

Ovce in koze se v svojem vedenju zelo izpremenijo; zlasti ovce izgubijo prirojeno jim boječnost, ne bojijo se niti psov, niti drugih živalij, bijejo ob tla, skačejo sem ter tja, škripljejo z zobmi in grizejo včasih vsakovrstne stvari. Koze grizejo še rajši. Živali gledajo srpo, zenica jim je razširjena, iz gobca se jim cedijo pene, iz nosa pa smrkelj. Po takih napadih se zopet umirijo. Jesti in prežvekovati ne marajo in tuli glas se jim izpremeni. Za nekoliko dnij poginejo.

Svinje pred začetkom bolezni navadno grizejo po brazgotini (kjer jih je bil oklal stekel pes ali kaka druga stekla žival), dokler se ni naredila precejšnja rana. Nemirne so in divje ter letajo po hlevu; večjidel jim glas chripi. Navadne hrane se ne dotaknejo, pač pa hlastno žrejo svoje blato in razne druge reči. Med napadom gledajo srepo, zenica jim je razširjena, iz gobca se jim cedijo pene, in pred njihovimi zobmi niso varni ne mladiči ne ljudje; grizejo pa tudi vsakovrstne druge stvari. Rade rijejo po stelji, ali pa se zakopljejo vanjo. Po takih napadih se nekoliko umirijo, ali najmanjši zunanji vpliv more povzročiti nov napad. Gobec in rilec postaneta suha, mrtvoudnost zadene zadnji del života, in živali navadno poginejo med 2—3. dnevom.

Dasi tudi pogine perutnina večjidel vsled prevelikih ran, predno se je izcimila steklina, vender so jo že večkrat opazovali. Perjad je otovre jako nemirna, skače kakor neumna, rada kavsa s kljunom, in sicer ne le po drugih živalih, temveč tudi po ljudeh, in vpije nekako hripavo. Hitro pa obnemore, zavleče se v kak temen kotiček in pogine.

Izmed zverij sta posebno nevarna volk in lisica, zakaj odkrižala sta se navadne bojazni, prideta v sela, ne bojita se niti psov, niti drugih živalij, in tudi človeka ne. Kar se jima ustavlja, napadata, potem jo pa pobrišeta. Nevarne so tudi stekle kune.

Človeku najbolj nevarne so rane v obrazu, manj nevarne na rokah in najmanj ondi, kjer je telo pokrito z obleko. Ako je bil oklan od steklega psa ali kake druge stekle živali in ni ničesar ukrenil, more se tudi v njem razviti ta strašna bolezen. Začenja se s tem, da se brazgotina nekoliko vname in jame srbeti. Boli te glava, do jedi nimaš nobene slasti, postaneš občutljiv in dražljiv, prešinja te čuvstvo neke težke bolezni in tudi spati ne moreš. Pri govorjenju, požiranju in dihanju te nekaj ovira, in goltanje ti postane nenavadno rdeč. Tudi žaja te muči, a ker težko požiraš, se rad odrečeš pijači.

V nadaljnjem razvitku klati bolnik okoli sebe, včasih tudi hlasta, kakor bi namerjal koga ugrizniti, in meče obilne sline z veliko močjo na vse strani. Pri dihanju se slišijo čudni glasovi, ki se včasih celo izprevržejo v neko lajanje. Po takih napadih mu zopet odleže. Nazadnje se mu razširita zenici, in sicer v vsakem očesu drugače, srce jame biti počasneje, in prej ali slej — malokdaj traja bolezen več kokor sedem dnij — ga pobere smrt. Kar more storiti zdravnik, to obstoji v tem, da olajša kolikor toliko bolniku trpljenje. Sicer pa so začeli zdraviti po velikih mestih po Pasterjevih navodilih. Nespametno bi ravnali z bolnikom, ako bi ga zvezali ali drugače mučili, zakaj navadno ni nevaren nikomur. Treba je imeti z njim največje usmiljenje.

(Dajle prihodnjic.)

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 182. S kajnitom in Tomásovo žlindro mislim gnojiti ovsu, med kterega vsejem deteljo. Ali naj gnojim sedaj po strnišču, ali spomladi? (J. R. v D.)

Odgovor: Najbolje bi bili storili, da ste jeseni njivo sprahili in jo potresli z imenovanimi gnojili, kar bo sedaj prepozno. Če pa ni snega in zemlja ni zmrzla, morete to še vedno storiti. Na vsak način pa gnojite še sedaj jeseni, čeprav ne naredite prahe. Dober uspeh pri ovsu bodete pa le imeli, če bo v njivi tudi dovolj dušika; drugače mu pa ti gnojili sami ne bode ta veliko pomagali.

Vprašanje 183. Koliko čilskega solitra se rabi za gnojenje žita, kako in kdaj naj se rabi to gnojilo? (J. na V.)

Odgovor: Čilski soliter je dušikovo gnojilo. On daje rastlinam dušik, t j tisto redilno snov, ki dela, da rastlina bobotno raste, postane temno zelena in mesnata. Kjer je gnoj čez zimo ležal na njivi, tam se v zemlji nabere veliko dušika, in vidi se, kako na tistem mestu rastline bujno rasto in žito kar polega. Dušik je ena najvažnejših redilnih snovij v zemlji, le to je dobro, da ga ima kmetovalec dovolj na razpolaganje v hlevskem gnoju in v gnojnici. Pa tudi z umetnimi gnojili moremo spraviti dušik na njivo; in tako gnojilo je tudi čilski soliter, kateri ima pa to lastnost, da je njegov učinek zelo hiter, in ako ga rastline precej ne porabijo, pa se izgubi iz njive. Ker je čilski soliter zelo drag (11—13 glđ 100 kg), važno je iz navedenih razlogov, da se rabi le v primerni množini in ob pravem času. Kar se tiče časa gnojitve s čilskim solitrom in njegove množine, velja pravilo, da se dá ozimini pri setvi 100 kg na ha in meseca marcija se potrese na kopno 200—300 kg na ha.

Vprašanje 184. Ktera jabolčna vrsta zasluži prednost, „Lujkenovo jabolko“ ali „pisani kardinalec“? (J. B. v Š.)

Odgovor: Obe ti vrsti sta zelo priporočeni in sta zelo enake vrednosti. Lujkenovo jabolko ima prednost pred kardinalcem v tem, da je drevo zelo trpežno, pozno cvete in je plod izberen za mošt, dočim kardinalec poprej rodi in ima kot namizno jabolko večjo vrednost.

Vprašanje 185. Imam kravo, ki je bila uže šestkrat pri biku, pa nče ostati breja. Kaj je temu vzrok in kako se odpomore? (A B na M)

Odgovor: Da krava ne ostane breja more biti več vzrokov. Dobro rejene krave ki imajo otolstele jajčnike, se ne obrejijo; treba jih je k temu pripraviti s slabšo ali bolj pičlo krmo. Na životu oslabele krave se tudi ne obrejijo; tem se pomaga z dobro, tečno krmo. So pa tudi krave, ki zaradi bolezni na spolovilih ne postanejo breje. Take bolezni so: napake na sluzni koži maternice, spremembe na jajčniku, zarastanje i. t. d. V teh slučajih more pomagati le živinozdravnik. Pa tudi bik more biti vzrok, kajti slaboten in čez mero rabljen bik izgubi plodnost; zato skušajte s premembo bika. Včasih pomaga, če se krava pred oplemenitvijo s prepeljavanjem utruđi, ali pa, če se ji poprej pušča kri.

Vprašanje 186. Imam nekaj pepela od zmlatih in odtisnjenih oljkovih ostankov, kterega se bojim porabiti za gnojenje, kajti pri nas trdijo, da je škodljiv, ker rastline po njem posahnejo. Kaj je Vaše mnenje o tem? (J. P. v D.)

Odgovor: To je tudi ena tistih pravljic, ki še širijo od ust do ust, pa nimajo nobene prave podloge. Vsak pepel more biti škodljiv rastlinam, če se z njim prav ne ravna. Pepel koristi s svojim kalijem, kterega voda izluži. Naredi se najprvo lug, in če je ta premočen, pa osmudi rastline. Skrbeti moramo torej, da gnojimo s pepelom tedaj, kadar se ne more narediti premočen lug, ali kadar rastline še ne ozelene. Gnojite torej pozimi na sneg ali pri Vas, kjer običajno nimate snega, zgodaj spomladi ob hudem dežju, ko je zemlja napojena z vodo. S pepelom oljkovih ostankov gnojite vrhu tega bolj redko, ker je ta pepel veliko močnejši kakor drugi, vsled česar je gotovo nastala govoricca o njega škodljivosti.

Vprašanje 187. S katerim dušikovim gnojem naj se gnoji vinogradom, da gnojilna moč traja več let. Hlevski gnoj je pri nami izključen, ker ga prvič ne morem dobiti, drugič bi pa bilo gnojenje z njim na visoko ležečem in strmem vinogradu predrago in skoraj nemogoče. (L. D. v S)

Odgovor: V tem slučaju se v prvi vrsti priporočajo zmlati odpadki rogov in parkljev, ktere dobite v Ljubljani pri tvrdki Lukmann & Bamberg, pa Van jih tudi mi moremo priskrbeti. Njih cena je navadno 12—14 glđ za 100 kg, 100 kg navadnega hlevskega gnoja ima v sebi $\frac{1}{2}$ kg dušika, 100 kg rogovine pa 10 kg; torej je zadnja v primeri z gnojem glede dušika 20krat toliko vredna.

Gospodarske novice.

* † **Preč. gosp. Ivan Hofstetter,** knezoškofjski konzistorijalni svetnik, častni kanonik, vitez Franc Josipovega reda, dekan i t. d. ter 30 let družbin ud in dolgoleten načelnik postojnske podružnice, je umrl. 14 dne t. m. v Postojini. Naj v miru počiva blagi in velezasluzni pokojnik!

* **32 vagonov umetnih gnojil** je družba oddala to jesen svojim udom, pa še vedno dobajajo naročila. Ker pa sedaj preide čas za jesensko gnojenje, javljamo, da smo s 30. novembrom jenjali z oddajo umetnih gnojil in da sedaj ne sprejemamo več naročil nanja.

* **Nosnih obročkov za blke** družba od sedaj naprej ne bo imela več v zalogi. Naročniki naj se obračajo naravnost na trvdko A. Druškovič v Ljubljani.

* **Agrarske operacije.** C. kr. deželna komisija za agrarske operacije daje v splošno vednost, da se uradni posli krajnih komisarjev za agrarske operacije v prihodnje tako razdelijo, da bo iste opravljali v političnih okrajih Kranj, Radovljica, Kamnik, Litija, Novo Mesto, Črnomelj in Kočevje gosp. c. kr. okrajni glavar Rudolf graf Margheri kot krajni komisar s sedežem v Ljubljani, v političnih okrajih Ljubljana, Logatec, Postojina in Krško pa gosp. c. kr. okrajni komisar Frančišek Župnek kot krajni komisar tudi s sedežem v Ljubljani.

* **Mestna hranilnica ljubljanska** ne bo de znižala obrestne mere za hranilne vloge, ampak bo de tudi v prihodnje obrestovala vloge po 4 % in bo de sama plačevala novi rentni davek, tako da bodo vlagatelji dobivali cele 4 % od vlog. Mestna hranilnica ljubljanska je danes največji slovenski denarni zavod, ima že blizu pet milijonov vlog in je popolnoma varen zavod, k-r za vse vloge jamči mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in davčno močjo.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Naznanilo in razglas.

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. dne januarja 1898. leta.

S poukom v podkovstvu je združen tudi pouk v ogledovanju živine in mesa. Kdor želi vzprejet biti v podkovsko šolo, se mora izkazati:

- 1.) s spričevalom, da se je pri kakem kovaču izučil za kovaškega pomočnika,
- 2.) z domovinskim listom,
- 3.) s spričevalom svojega župnika ali župana, da je poštenega vedenja, in
- 4.) da zna brati in pisati slovenski.

Ubožni učenci morejo tudi dobiti štipendije po 60, oziroma 50 goldinarjev.

Prosilci za štipendije morajo predložiti:

- 1.) ubožni list,
- 2.) spričevalo o poštenem vedenju in
- 3.) potrdilo, da so delali uže dve leti kot kovaški pomočniki.

Prošnje s temi spričevali naj prosilci pošljejo vsaj do 15. dne decembra t. l. glavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.

Šola bo trajala do konca junija 1898. l. Kdor dobro prebije preizkušnjo, more po zakonu iz 1873. leta dobiti patent podkovskega mojstra, ker sedaj ne more nihče brez preizkušnje postati kovaški mojster. Nauk v ti šoli je brezplačen. Vsak učenec si mora za časa šolanja skrbeti le za živež in stanovanje ter za potrebne šolske knjige. Stanovanje dobodo učenci za majhno plačo v šolski hiši.

Učenci naj se oglase vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na Spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še vedno premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih boleznij, pa tudi premalo izurjenih živinskih in mesovnih oglednikov, zato naj bi skrbela županstva, da dobode vsaka občina vsaj po enega dobrega kovača in živinskega in mesovnega oglednika.

Ivan Murnik,

predsednik c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški,
začasni vodja podkovske šole.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli se bodo vršile 27. in 28. dne decembra t. l., in sicer: 27. dne decembra skušnja iz podkovstva za kovače, kteri niso obiskovali podkovske šole, 23. dne decembra pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesa. Kovači, kteri hočejo delati to skušnjo, naj se oglase pri podpisnem vodstvu do 15. dne decembra t. l.

Vodstvo podkovske šole v Ljubljani,
3. dne novembra 1887.

Dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški.

V a b i l o.

Farna podružnica c. kr. kmetijske družbe kranjske v Št. Vidu pri Ljubljani bo imela svoj redni občni zbor v nedeljo, 12. dne decembra t. l. popoldne po cerkvenem opraviu v šoli.

V Z P O R E D :

- 1.) Poročilo o delovanju podružnice v letu 1897.
- 2.) Razgovor o podružničnih potrebah.
- 3.) Plačevanje udnine za leto 1898.

K temu zboru uljudno vabim vse ude in tudi take neude, ki se zanimajo za kmetijski napredek.

Janko Zirovnik, podružnični načelnik.

V a b i l o

k občnemu zboru kmetijske podružnice za Sodražico, ki bo de v nedeljo, 12. dne decembra t. l. ob 3. uri popoldne v šolskem prostopju, z naslednjim vzporedom:

- 1.) Nagovor predsednikov.
- 2.) Poročilo tajnikovo.
- 3.) Pregledovanje računov.
- 4.) Volitev novega odbora.
- 5.) Pobiranje udnine za l. 1898.
- 6.) Razni nasveti in predlogi.

Primož Pakiž,
načelnik.

Frančišek Fajdiga,
tajnik.

V a b i l o

k rednemu občnemu zboru kmetijske podružnice v Planini, ki bo v sredo, 8. dne decembra t. l. popoldne ob 4. uri v zasebnih prostorih g. A. Lavriča z običajnim vzporedem.

Planina, 23. dne novembra 1897.

A. Lavrič, načelnik.

Št. 16.855.

R a z g l a s.

C. kr. namestništvo v Pragi je glasom razglašalo z 8. dne novembra 1897. l., št. 179.105., z ozirom na to, da svinjska kuga na Kranjskem skoro popolnoma poneha, razveljavilo razglas s 23. dne novembra 1896. l., št. 190.001., ter iznova dopustilo, da se smejo uvažati prasiči iz Kranjske na Češko, ravnanje se pri tem po določilih, veljavnih za živinski promet.

To se daje javno na znanje

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 13. dne novembra 1897

Št. 16.963.

R a z g l a s.

Na podstavi člena 5. z nemško državo sklenjenega dogovora o živinskih kugah s 6. dne decembra 1891. l. in točke 5. k temu dogovoru spadajočega končnega zapisnika (drž. zak. št. 16. iz l. 1892.) ministerstvo za notranje stvari dotlej, dokler se ne ukaže drugače, brezpogojno prepoveduje uvažati govejo živino v kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru, iz nastopnih zapornih ozemelj nemške države, v katerih je razširjena plučna kuga, in sicer:

1.) Iz vladnih okrajev Potsdam, Devin, Stettin in Arnsberg v kraljevini Pruski;

2.) iz okrožnega glavarstva Lipsko in Zwickau in kraljevini Saksonski.

Ta prepoved stopi na mesto prepovedi, izdane vsled razpisa c. kr. ministerstva za notranje stvari z 9. dne oktobra 1897. l., št. 31.531., oziroma vsled tauradnega razglašala s 14. dne oktobra 1897. l., št. 15.380.

To se vsled razpisa visokega c. kr. ministerstva za notranje stvari z 10. dne novembra 1897. l., št. 35.054., daje na znanje z dodatkom, da se prestopki te brezpogojne uvozne prepovedi kaznujejo po državnem zakonu s 24. dne maja 1882. l., št. 51., oziroma po § 46. občnega zakona o živinskih kugah in k temu zakonu izdanega izvršitvenega ukaza, drž. zak. št. 35. in 36. iz l. 1880.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 15. dne novembra 1897.

Št. 17.116.

Razglasilo.

Na podstavi zadnjih uradnih izkazov o nalezljivih živinskih boleznih na Ogerskem in Hrvaško-Slavonskem in zadnje čase zanesenih kužnih boleznih c. kr. deželna vlada dotlej, dokler se ne ukaže drugače, v zmislu razpisa visokega c. kr. ministerstva za notranje stvari z 12. dne novembra 1897. leta, št. 35.278., ukazuje nastopne zaporne odredbe zoper uvažanje prežvekovavcev in prasičev na Kranjsko.

A. Proti Ogerski.

Zaradi

1.) plučne kuge

je uvažanje goveje živine prepovedano iz komitatov: Orava, Liptov, Nitra, Požunj (izvzemši ozemlje otoka Čalokez), Sepeš, Trenčin in Turec, kakor tudi iz sodnih okrajev Gedelov in Vač, komitata Pešta-Piliš-Šolt-Kiškun, potem iz kraljevega svobodnega mesta Požunj;

2.) kuge v gobcu in na parkljih je uvažanje prežvekovavcev in prasičev prepovedano.

a) iz komitatov: Alzó-Feher, Bač-Bodrog, Hunyad in Torda-Aranyoš, potem

b) iz kraljevih svobodnih mest: Rab in Nagyvarad;

3.) svinjske kuge

je uvažanje prasičev prepovedano:

a) iz komitatov: Abanji-Torna, Alzó-Feher, Arad, Bač-Bodrog, Barš, Bekeš, Berg, Bihar, Boršod, Brasso, Fejér, Gümör-Kišhont, Rab, Hajdu, Haromsek, Heveš, Jas-Nagy-Kun-Solnok, Kiš-Küküllö, Kolcs, Komarno, Maroš-Torda, Mozen, Nagy-Küküllö, Nógrad, Nitra, Pešta-Piliš-Šolt-Kiškun (z izvetim svinjskim pitališčem Kőbanya [Steinbruch]), Požunj, Šomogy, Sabolc, Satmar, Seben, Sepeš, Solnok-Doboka, Temeš, Tolna, Torda-Aranyoš, Torontal, Udvarhely, Vaš, Zala in Zemplén, potem

b) iz kraljevih svobodnih mest: Arad, Debrecin, Hodmezővársarhely, Kečkemet, Kološvar, Komarno, Maroš-Vašarsarhely, Sabadka, Seget, in Zombor.

B. Proti Hrvaško-Slavonski.

Zaradi

1.) kuge v gobcu in na parkljih je prepovedano uvažati prežvekovavce in prasiče iz velike županije Srem in iz mestnih okrajev, ležečih v tej veliki županiji;

2.) zaradi svinjske kuge je uvažanje prasičev prepovedano iz kraljevih velikih županij: Belovar-Križevci, Lika-Krbava, Srem in Zagreb in iz mestnih okrajev, ležečih v teh velikih županijah.

Določila o uvažanju zaklanih prasičev v nerazkosanem stanju, takó da se jih drže še ledvice in da je nedotaknjena ledvična mast, v konsumni kraj Ljubljana na Kranjskem ostajajo še nadalje v veljavnosti.

Iz ostalih neokuženih komitatov in mestnih okrajev Ogerske in Hrvaško-Slavonske je uvažanje prežvekovavcev v obče, pitanih prasičev (z najmanj 120 kilogrami žive teže) pa samo po železnici in samo v mestno klavnico v Ljubljani dopuščeno tako, da se takoj pokoljejo.

Te nove odredbe stopijo v veljavnost

24. dne novembra 1897. l.

ter se na mesto njih, ki so bile ukazane s tauradnim razglasom s 16. dne oktobra 1897., št. 15.527., in so s tem razveljavljene, razglašajo z dodatkom, da se njih prestopki kaznujejo po zakonu s 24. dne maja 1882. l., drž. zak. št. 51., odnosno po § 46. splošnega zakona o živinskih kugah in po izvršitvenem ukazu, izdanem k temu zakonu.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, 19. dne novembra 1897.

Listnica uredništva.

A. L. v T. Kako je z obrezovanjem oljkovega drevja nam ni znano, a obrnili smo se do veččaka in upamo, da nam bo moč v prihodnjem listu odgovoriti na Vaše vprašanje.

J. K. v Ž. Vodilnih palic za bike ne prodajajo, saj jih lahko vsak sam naredi, potrebno kovanje pa izdelava vsak kovač.

J. B. v Š. Kgnjigo o vzgoji sadnih posodovcev dobite pri uredništvu vrtnarskega lista „Flora“ na Dunaju.

M. S. v H. Zavarovalnino mora tisti plačati, ki je sklenil pogodbo z zarovalno družbo. Če je bilo poslopje prodano, je sedaj Vaša reč, da se zgovorite z novim posestnikom, kajti zavarovalna družba se bo držala tistega, ki je pogodbo podpisal.

F. T. v H. Rusko laneno seme bo naša družba oddajala, kakor vedno, spomladi. Letos bo to seme nekoliko dražje, ker je bila povsodi slaba letina.

G. L. v S. Kostni superfosfat se pri družbi še vedno dobi. Priporočamo Vam ga toplo za gnojenje vinogradov. Družba ga je slučajno dobila po zelo nizki ceni iz tukajšnje tvornice, ktera ga je napravila pol vagona samo zato, ker je imela zastoj na razpolaganje v to svrhu potrebno žvepleno kislino.

V vsakem poštno oddajnem okraji, v vsakej fari in po potrebi v vsakej občini, nastavi se razumna, delavna in zanesljiva oseba kot

zaupni mož in posredovalec

z dobrim in trajnim postranskim zaslužkom od nekega, mnogo let obstoječega, avstrijskega podjetja prve vrste. Pismene ponudbe pod „V. u. G.“ Gradec, poste restante. (57-9)

C. kr. priv. tvornica

R. A. SMEKAL

Čeh kot Prostjeva
Moravska.

Praga — Smihov
Česka.

Podružnica: Zagreb

priporočila (59-10)

vsake vrste strojev za poljedelstvo in vinogradarstvo potem stiskalnice za grozdje, brizgalnice proti peronospori, čistilnice za žito, trierje, slamoreznice mlatilnice i. t. d. Nadalje brizgalnice vsake vrste za ognjeglasna društva, kakor tudi razne predmete za tvorniške stroje. — Lastni proizvod z jamstvom.

Cene primerne, podružnice in prekupci dobe izdatni popust.

↔ Ceniki franko in badava. ↔

Jedino pravi Balsam

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu“
in tovarne farmacevtskih pre-
paratov

A. Thierry-ja v Pregradi
pri Rogatec-Slatini.

Preskušeni in potrjeni od zdravstvenih
(60-9) oblastev. (19)

Najstarejše, najpristnejše, najoe-
neje ljudsko domače zdravilo,
ki uteši prsne in pljučne boleti in ze-
lodečni krč itd. ter je uporabno na-
tranje in zunanje. V znak pristnosti je

zaprtja vsaka steklenica s srebrno kapico. v katero je vtis-
njena moja tvrdka **Adolf Thierry, lekarna „pri an-
gelju varhu“**. Vsak balsam, ki ne nosi zgoraj stoječe ze-
leno tiskane varstvene znamke, naj se odkloni kot čim ce-
neje tem nič vredneje ponaredbo. Pazi naj se torej vedno
natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Pona-
rejalce in posnemovalce svojega jedino pravega balzama,
kakor tudi prekupce nič vrednih ponarejenih, občinstvo va-
rajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim
potom na podlagi zakona o varstvenih znamkah. Kjer se ne
nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in na-
slovi: **Na angelja varha lekarno A. Thierry-ja v
Pregradi pri Rogatec-Slatini.** 12 malih ali 6 dvojnih
steklenic stane franko vsake avstro-ogerske poštno postaje
4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih
steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6
dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti
predplačilu ali poštnem povzetju.

Pazi naj se vedno natančno na zgorajšjo
zeleno varstveno znamko, katera mora nositi v
znak pristnosti vsaka steklenica.

ADOLF THIERRY, lekarnar
v Pregradi pri Rogatec-Slatini.

Zakaj služi apno za poklajo?

Apno za poklajo služi poglavito v tem oziru, da se doda
krmi, katero pokladamo živini, dovolj fosforove kisline. Če se po-
misli, da se nahaja celo v zrnju, katero pokladamo živalim kot
najtečnejšo krmo v 100 kg komaj $\frac{1}{2}$ —1 kg fosforove kisline v
apnu za poklajo pa v 100 kg, 40 kg fosforove kisline, potem je ob
sebi umevno kaka korist je, poklajati živalim apno za poklajo.
1 kg Barthelovega apna za poklajo teke več nego če se živalim
ali pa živini dá 40 kg najboljšega žita.

Kdaj naj se poklaja to apno?

S poklajanjem, oziroma primesjo tega apna naj se prične
takoj, ko se prične žival ali pa živinče krmiti, ne še le potem ko
se je opazila livavost, mehke kosti, pomanjkanje mleka itd., ali
pa še le takrat ko je živinče tako oslabeledo, da nemora več stati,
ker veliko lažje je, boleznim preprečiti, kot pa zdraviti jih.

Kako se razločuj dobro krmno apno od slabega?

Najboljši zagotovilo temu je, kemiška preskušnja. Ker pa taka
preskušnja precej stane, zadoščajo pri manjši meri sledeči znaki:

Ako se dene nekoliko Barthelovega apna v kozarec vode,
se isti potopi k dnu, ker je zelo vseben, poleg tega je pa po-
polnoma brezokusen in brez duba; slabo apno pa ostane nad
vodo, prične v teku 3-5 tednov smrdeti in postane slano. Tako
blago naj se z vso odločnostjo zavrne. —

Zatoraj se priporoča Barthelovo apno kot primes k poklaji
za vse domače živali

Cene so: Vrečica 5 kg za poskuse gl. 1.—

Vreča 100 kg gl. 12.— (86-2)

Miha Barthel & drug na Dunaju,

X., Keplergasse št. 20.

== Dopoljuje se slovenski. ==

JOSIP LEUZ

trgovec

v Ljubljani, Reseljnova cesta

kupuje različne pridelke, kakor: lepe, drobno narezane,
posušene jedilne gobe, sveže črešminove jagode, divji
kostanj, želod, ježice, bukov žir, koruzne lase z odstra-
njenimi črnimi konci, posebno pa krompir ter sadje za
mošt, zadnja dva pridelka tudi cele vagone. — Dalje ku-
puje smrekovih storžov vsako množino; i. s. plačuje
vse po možno visokih cenah. (63-10)

Nik. Hofmann,

tovarnar kirurških instrumentov, ume-
talni, ter orožni kovač in nožar

v Ljubljani na Mestnem trgu št. 12,

priporoča bogato zalogo svojo
raznovrstnega v njegovo stroko
spadajočega blaga. Vsa zaloga
obstoji iz lastnih izdelkov in
se za vsako prodano reč jamči,
da je dobra in iz najboljšega
blaga narejena.

Zlasti so v zalogi najboljši
noži za vrtnarje in vinogradarje,
kakor sploh nožarsko in fino
kovaško orodje za kmetovalce,
vrtnarje, vinogradarje, goz-
darje itd.

Reči, ki niso v zalogi, se po naročilu precej in
v najboljši kakovosti naredé. (8-14)

Najnovejši stroji za napravo krme,

slamoreznice, stroji za rezanje repe in krompirja, mline za drobljenje in mečkanje žita, parni kotli za napravo živinske krme, štedilne peči z posteklenimi in neposteklenimi kotli za vstaviti, in sicer: pre-mične in nepremične za

kuhanje in parjenje živinske krme, za krompir, ter za vsako drugo gospodarsko porabo doma in na polju; dalje: rebljače za koruzo, žitne čistilnice, trijerje-prebiralnike, ročne stiskalnice za seno in slamo stalne in premakljive, izdeluje in prodaja pod jamstvom kot posebnost v najnovejši, najboljši in skušeni sestavi

PH. MAYFAHRT & dr.

c. kr. edino priv. tovarne kmet. strojev, livarna in fužina na par na Dunaji, II. Taborstrasse št. 76.

Odlikovana z nad 390 zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami. Obširne cenike in mnogoštevilna priznanska pisma zastoj. Zastopniki in prekupei se iščejo. (85-2)

Važno za kmetijstvo!

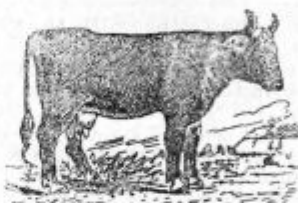
je:

Redilna štupa za kuretino, edino koristna za kokoši, purane, race in gosi. Pospešuje rast mesa in maščobe, kakor tudi množi valjenje jajec. 1 zavoje z navodilom 25 kr. 5 zavojev samo 1 gld.

Redilna štupa za prasiče. Najboljše varstveno in dijetetično redilno sredstvo za prasiče. 1 zavoje z rabilnim navodilom 25 kr., 5 zavojev samo 1 gld

Redilna štupa za živino, za konje, rogato živino in ovce i. t. d.

Skoro vže 40 let z najboljšim vspehom malo da ne po vseh hlevih v rabi, ako živina ne mara jesti, dalje zboljšuje mleko.

Zavoje z rabilnim navodom 50 kr., 5 zavojev samo 2 gld

Vsa ta našeta sredstva se dobijo: (50-01)

v apoteki Trnkócz-ya v Ljubljani zraven rotovža in se vsak dan s prvo pošto razpošiljajo.

Otvoritev trgovine.

Usojava se tem potom uljudno naznanjati, da sva odprla z današnjim dnevom pod firmo

Minibek & Worsche

„pri Taboru“

v nekdanji prodajalnici g. Rantha na Marijinem trgu šte. 1 trgovino s suknom, manufakturnim, platnenim in modnim blagom.

Usojava se posebno opozarjati čestito p. n. občinstvo na deželi, na naju dobro asortirano prodajalnico najnovejšega blaga za moške obleke, barhentov za modne obleke, platnenega in belega бага, perila za gospode iz najboljših tovarn, podšivnega blaga in vseh pritliklinskih predmetov po najprimernejših cenah.

Zajedno naznanjava, da sva ustanovila trgovino na strogo najreelnejši podlagi in zagotavljava da se bodeva potrudila, da osebno in s posebno paznostjo ustrezava vsem nama stavljenim zahtevam.

Z velespoštovanjem

(87-2)

Minibek & Worsche.

Vzorci se na zahtevanje dopošiljajo brez stroškov. — Poštna naročila se izvajajo najtočneje.

Mala naznanila.

Vsak ud c. kr. kmetijske družbe kranjske sme po dvakrat na leto in sicer brezplačno prijaviti med „Malimi naznanili“ kako objavo tikajočo se gospodarskega prometa. Objava ne sme presežati dve vrsti in je vsako vrsto čez to število plačati po 5 kr. za vsak natis. Nendje plačajo za objave med „Malimi naznanili“ po 5 kr. za vsako vrsto in vsak natis. Denar je naprej poslati.

Zaloga soli za živino. Na c. kr. državni železnici v Ljubljani (Šiška) oddaja se živinska sol, in sicer po naslednjih cenah: čez 500 kg à 100 kg po 6 gld. 7 kr., pod 500 kg à 100 kg po 6 gld. 12 kr., manj kot 50 kg se ne oddaja. (144)

Fristno dalmatinsko črno vino, in napol črno takozvano „opolo“, kot tudi tropinovec, vse domači pridelek, garantira se, da je vse naravno, prodaja samo na debelo Alojziju Bratina, oskrbnik v Dubrovniku. (Ragusa) Dalmacija. (150)

16 veder izvrstnega vina, iz najboljših gore, ima naprodaj Peter Novine v Hohovici št. 6, pošta Sv. Križ pri Litiji. (159)

Dečka, tudi revnejšega, kateri se želi učiti mizarstva sprejme takoj M. Goričnik, Zgoša, pošta Begunje, Gorenjsko. (160)

90 hektolitrov prav dobrega vina, iz ameriških trt, belo in črno, ima naprodaj Martin Colarič, posestnik v Slinovcah, pošta Kostanjevica, Dolenjsko. (161)

Reg. vlpavska zadruga oddaja letos lepe zanesljive trte na Portalis, Montikola in Solcris cepljene, kvekor: kraljevino, beli burgundec, grganija, španjol in rizling i. s. članom po 8 kr., nečlanem po 10–12 kr. (po kakovosti). Zglasiti se je do konca decembra t. l. (162)

Več debelih hrastov in smrek ima naprodaj oskrbništvu grajščine v Podvinu, pošta Rsdovljica. Kupci naj se oglasijo takoj. (163)

4000 na Portalis in Solonis cepljenih vkoreninjenih trt, vrste: beli in rudeči španjol, šipon (Moosler), rulandec, rizling, kraljevina, iz nekuženih krajev želi kupiti dr. J. Vošnjak v Slov. Bistrici, Sp. Štajersko. (164)

Kokoši in petelina „Langhals“ ima naprodaj po 5 gld. par, Janez Stele, posestnik v Zalogu pod Ljubljano. (165)

200 hojevih in smrekovih dreves za debele in dolge trme ima naprodaj Anđ. Klančar, posest. v Mohorjih, pošta Vel. Lašče. (166)

4–500 sežnjev lepih bukovih drva prodaja Jakob Zupančič, posestnik v Kolovratu pošta Izlake pri Zagorju. Pogoji se izvedo isto tam. (167)

Kuverte s firmo in vizitnice

priporoča

J. Blasnikova tiskarna v Ljubljani.

Pravi trpotčev sok je jedino oni, kateri se pripravlja v lekarni k Zrinjskemu, H. Brodjočin, Zagreb, Zrinjskega trg št. 20.

Trpotčev sok nepresežno deluje pri vsih prehlajenjah dušnih organov, ter je najboljšo sredstvo za prsni katar, kašelj, prsobol, hripavost in vratnobil. Tudi zastarani kašelj se s tem zdravilom v najkrajšem času da odpraviti; bolniki dobijo tek za jelo, lahko spijo in na ta način hitro okrevaljo. — Izmed mnogih zahval spominjam tukaj samo ono: (9) (79–4)

•Velecenjeni gospod lekarnik!

Posljite mi še tri steklenice Vašega izvrstno delujočega trpotčevega soka; potrebujem jih za moje znance. Jaz sem od dveh steklenic od neznosnega kašlja popolnoma ozdravel. Hvala Vam. Priporočil bodem ta zdravilni sok vsim prsobolnim. S postovanjem — Rudolf Ausim. Na Dunaji, 20. marca 1897.

Pazi naj se toraj, da je na vsaki steklenici varstvena znamka t. j. slika bana Nikole Zrinjskega, kajti oni samo je pravi trpotčev sok, kateri to varstveno znamko nosi. — Cena steklenici s točnim opisom je 75 kr. — Razpošilja se vsaki dan s pošto na vsa mesta in sicer proti predplačilu (priračunavši 20 kr. za zametek) ali pa po poštne povzetju. — Ceniki raznovrstnih domačih preskušanih zdravil razpošiljajo se na zahtevo zastoj in poštine prosto. Lekarna k Zrinjskemu, H. Brodjočin, Zagreb, Zrinjski trg št. 20.

V pisarni c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani

(Salendrove ulice št. 5)

dobiti je sledeče slovenske kmetijske knjige:

Dr. J. Bleiweis: **Nauk, kako zdrava in bolna kopita podkovati in kopitne bolezni ozdravljati.** Cena 50 kr.

Nauk klavno živino in meso ogledovati. Cena 20 kr.

Gustav Piro: **Mlekarstvo.** Cena 10 kr.

Vrtnarstvo. Cena 1 gld., za ude 75 kr.

L. Porenta: **Novi kranjski panj po Dzierzonovi osnovi.** Cena 10 kr.

Adolf Trientl: **Stelja in gnoj.** Cena 10 kr.

W. Schleicher: **Zivali kmetijstvu in gozdarstvu koristne.** Cena 10 kr.

M. Rant: **Opis najnavadnejih, sadjereji škodljivih mršosov.** Cena 10 kr.

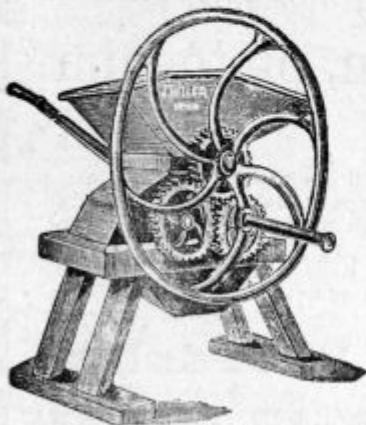
Dr. Simon Strupi: **Zinnozdravništvo.** Cena 1 gld. 80 kr.

☞ Naročene knjige pošilja kmetijska družba po poštne povzetju, kedor pa denar naprej pošlje doda naj tudi znesek za pošto.

Vnovič znižane cene!

Vse stroje za poljedelstvo.

Vnovič znižane cene!

Trijeri (čistilni stroji za žito) v natančni izvršitvi. Sušilnice za sadje in zelenjavo. Skropilnice proti peronospori, poboljšani sestav Vermorelov. Mlatilnice, mlini za žito, stiskalnice (preše) za vino in sadje različnih sestav, (te stiskalnice imajo skoro ono tlačilno moč kakor hidravlične [vodovodne] preše).

Slamoreznice jake lahko za goniti in po zelo zmernih cenah. Stiskalnice za seno in slamo, ter vse potrebne, vsakovrstne poljedelske stroje prodaja v najboljši izvršitvi (11–17)

IG. HELLER na Dunaju

II, 2 Praterstrasse 49.

☞ Pred ponarejanjem se je posebno treba varovati! ☞

Zastopniki se iščejo.